

چرا مؤسسات مالی غیرمجاز تعطیل نمی‌شوند؟

اقدامات انجام شده برای ساماندهی مؤسسات مالی اعتباری غیرمجاز هنوز به‌جای مشخصی نرسیده است.

اقدامات انجام شده برای ساماندهی مؤسسات مالی اعتباری غیرمجاز هنوز به‌جای مشخصی نرسیده است.

در آخرین گزارشی هم که از سوی صندوق بین‌المللی پول منتشر شد، ضمن تأیید وجود 7 هزار مؤسسه مالی غیرمجاز، عنوان شده بود که 5 هزار از این مؤسسات در حال حاضر فعال هستند. این مؤسسات در حالی مشغول به فعالیت هستند که آذرماه سال گذشته در پورتال بانک مرکزی لیستی از مؤسسات مالی و اعتباری و بانک‌های مجاز منتشر شد که تعداد آنها از 20 عدد هم بیشتر نمی‌شد.

البته مؤسسات و بانک‌های مجاز در همه شهرهای کشور دارای شعبه هستند ولی مؤسسات مالی غیرمجاز لزوماً در همه نقاط کشور فعال نیستند. بعضی از این مؤسسات در سراسر کشور فعال هستند که تعداد آنها کمتر از 10 عدد است. بعضی هم در یک یا چند استان فعالند و تعدادی هم تک‌شعبه‌ای هستند. حتی برخی از این مؤسسات به‌صورت صندوق در برخی مکان‌ها مانند مساجد یا برخی نهادها مستقر بوده و فعالیت می‌کنند.

اما با این حال همین مؤسسات که 6 تایی آنها بسیار بزرگ هستند، مجموعاً 20 درصد از نقدینگی کشور را در اختیار دارند. حجم نقدینگی در حال حاضر بیش از 600 هزار میلیارد تومان است. **ولی‌الله سیف**، رئیس‌کل **بانک مرکزی** در دیداری که نیمه فروردین‌ماه با اعضای کمیسیون اقتصادی مجلس داشت، خطر فعالیت مؤسسات غیرمجاز را اعلام کرد و گفت: این مؤسسات که 20 درصد از نقدینگی موجود در کشور را در اختیار دارند، باید ساماندهی شوند. سیف گفت: در این راستا با دستگاه‌های مختلف، مراجع قضایی، نهادهای انتظامی، همکاری می‌کنم. موانع ساماندهی مؤسسات غیرمجاز

گفت‌وگویی هم‌شهری با تعدادی از کارشناسان بانکی و اقتصادی و نیز نمایندگان مجلس نشان می‌دهد ساماندهی و حتی تعطیلی مؤسسات مالی غیرمجاز به مقدماتی نیاز دارد که باید ایجاد شود. از دیدگاه این کارشناسان باید در سطح ملی و عمومی اجماع نظر ایجاد شود تا بتوان فعالیت این مؤسسات را ساماندهی کرد.

احمد حاتمی یزد که زمانی مدیرعاملی بانک صادرات را عهده‌دار بود، می‌گوید: جمع‌آوری این مؤسسات بیشتر وابسته به یک تصمیم‌گیری حاکمیتی است تا یک اقدام اقتصادی صرف؛ چراکه از نظر اقتصادی پایان دادن به فعالیت این مؤسسات کار سختی نیست. وی می‌گوید: کافی است بانک مرکزی حساب‌های بانکی این مؤسسات را ببندد یا خدمات دهی سایر بانک‌ها و مؤسسات مجاز به آنها را ممنوع کند، این مؤسسات خودبه‌خود تعطیل می‌شوند. به گفته حاتمی یزد چنین تصمیمی اگر چه آسان است اما آثاری هم دارد.

مثلاً این مؤسسات تحت حمایت برخی نهادها قرار دارند یا اینکه به قدری از مردم سرمایه جمع کرده‌اند، که پایان دادن به فعالیت آنها می‌تواند آثار اقتصادی و اجتماعی داشته باشد و سپرده‌گذاران متضرر را مقابل شعب مؤسسات یادشده بکشاند. از طرف دیگر نهادهای حامی هم مانع از پایان دادن به خدمات بانکی به این مؤسسات می‌شوند. بنابراین موضوع ساماندهی مؤسسات مالی، عدم حمایت نهادهای اقتصادی است تا اقتصاد، صرف از مؤسسه‌های مالی و آل‌طاه‌ها تا مؤسسه میزان

سال 1384 که خبر ورشکستگی 2 صندوق اعتباری جی و آل‌طاه‌ها در اصفهان منتشر شد، در این شهر التهابی رخ داد. 2 صندوق یادشده از انجام تکالیفشان برای اعطای تسهیلات دوبرابر سپرده‌گذاری به سپرده‌گذاران پس از مدت معینی ناتوان شدند در نتیجه سپرده‌گذاران هم خواستار دریافت پولشان شدند. این در حالی بود که مؤسسات یادشده هیچ پولی در اختیار نداشتند لذا بحرانی بانکی در اصفهان شکل گرفت.

مسئله از آنجا اهمیت داشت که بیش از 600 هزار نفر در این دو مؤسسه سپرده‌گذاری کرده بودند. نهایتاً هم مؤسسه قوامین قبول کرد که تعهدات مالی این دو مؤسسه را عهده‌دار شود مشروط بر آنکه بانک مرکزی مجوز بانک قوامین را صادر کند. نهایتاً هم همین اتفاق افتاد. مؤسسه قوامین بدهی‌های 2 مؤسسه یادشده را پرداخت کرد و از طرف بانک مرکزی مجوز بانک دریافت کرد. البته این تنها یک نمونه از مشکلاتی است که فعالیت مؤسسات مالی غیرمجاز ایجاد کرده‌اند. به‌عنوان مثال همین الان مؤسسه مالی و اعتباری میزان که بدون مجوز بانک مرکزی در مشهد مشغول به فعالیت است، با مشکلی مانند مؤسسات آل‌طاه‌ها و جی اصفهان روبرو شده است.

طبق گزارش ایسنا، مؤسسه مالی میزان به‌دلیل مشارکت در یکی از پروژه‌های بزرگی که دچار اختلال شد، با کمبود منابع مواجه شد و به‌دلیل عدم وجود نقدینگی لازم توان بازپرداخت سپرده‌های مشتریان خود را از دست داد. در این میان سپرده‌گذاران میزان تحت‌تأثیر جو ایجاد شده و هراس از ضایع شدن سرمایه‌های خود در این مؤسسه بارها تجمع کرده و خواهان بازگشت منابعشان شدند. این در حالی بود که این مؤسسه قدرت برگرداندن یکجای هزاران میلیارد تومان سپرده‌ای که در جایی دیگر سامانه‌گذاری کرده بود، نداشته و اختلال ایجاد شده ادامه پیدا کرد. جای خالی نظارت و کنترل

احمد حاتمی یزد در ادامه گفت‌وگو با همشهری می‌گوید: بانک‌ها و مؤسسات مالی مجاز تعهدات و تکالیفی دارند که بایستی نزد بانک مرکزی بدان تعهدات عمل کرده و تکالیفشان را انجام دهند. مثلاً بانک‌های مجاز به میزانی از نقدینگی برخوردارند که توان پاسخگویی روزانه به مشتریان و سپرده‌گذارانشان را برای عودت سپرده‌ها داشته باشند و اگر هم کم بیاورند بانک مرکزی به آنها خط اعتباری می‌دهد. حاتمی یزد می‌گوید: اما مؤسسات غیرمجاز چنین امکانی ندارند و به همین دلیل هم به محض بروز نخستین مشکل با خطر ورشکستگی و مشکلات بعدی مواجه می‌شوند.

محمدرضا پورابراهیمی، نماینده مجلس و عضو شورای پول و اعتبار هم به مشکل‌ساز بودن ادامه فعالیت مؤسسات غیرمجاز اذعان دارد و می‌گوید: باید پذیرفت رسیدگی به وضعیت عملکرد بانک‌ها و مؤسسات پولی و مالی یکی از ضرورت‌های فعلی اقتصاد کشور است و البته معتقدم که در حال حاضر نظارت‌های کنونی بانک مرکزی بر فعالیت بانک‌ها مؤثر نیست. به گفته پورابراهیمی علاوه بر محکم کردن قوانین برای سامان دادن به فعالیت مؤسسات غیرمجاز باید اراده جدی نزد نهادهای مسئول هم ایجاد شود تا خط پایانی بر هر نوع فعالیت بانکی و مالی و پولی غیرمجاز باشد. پورابراهیمی تأکید می‌کند: اجماع میان دستگاه‌ها، مختلف شط بانکی، فعالیت مؤسسات غیرمجاز است.

دادستان تهران از راه‌اندازی دادسرای پولی و بانکی در آینده نزدیک خبر داد. به گزارش تسنیم، عباس جعفری دولت‌آبادی، دادستان عمومی و انقلاب تهران در همایش قضات تهران با اعلام این خبر تأکید کرد: تمهیدات سخت‌افزاری این دادسرا انجام شده، مسئولان آن نیز انتخاب شده‌اند و به‌زودی این دادسرا شروع به فعالیت می‌کند.